

Vendaog viert de wereld d'n Daag vaan de Moojertaol. 'nen Daag dee in 't leve is gerope door de UNESCO, d'n tak vaan de Vereinegde Naties dee ziech speciaal bezeg hèlt mèt onderwijs, wetensjap en cultuur. Drei essentiel bouwstein vaan 't bestoon die zwoer leune op 't fóndemint vaan de taol. Meh wat is dat, de moojertaol? En wie belaankriek is die?

De taol vaan 't geveul

Baby's liere hun moojertaol al herkinne oonderwijl ze nog veileg in de boek vaan hun ma zitte. Dat is wetensjappelek oonderzoek en beweze. Die taol is, neve 't geroesj vaan 't blood door de aojers vaan hun ma en 't kloppe vaan haör hart, 't ierste wat kinder in hun prèl levensje te hure kriege. Baby's kinne ouch tot e paar maond nao hun geboorte hun moojertaol ondersjeie vaan ander taole. Ze hóbbe daan wel nog neet de gaof um ziech in die taol – in wat veur taol daan ouch – oet te drökke, meh ze kinne wel luustere. Hiel good luustere.

Is dat nog neet genóg bewies veur de krach vaan de moojertaol? Daan doen veer dao nog get bovenop. De gaof vaan baby's um de taol vaan hun moojer vaan ander taole te ondersjeie, geit nao e paar maond weer verlore. Ze koume daan in de 'brabbelfase', goon zelf experimentere mèt klaanke, *dadadada...* 't Luustere geit nao 't twiede plan. En toch.... Zoe gemekelek liet de herinnering aon hun moojertaol vaan veur de geboorte ziech neet eweg duie.

Dat blik oet 'n oonderzoek bij Koreaonse adoptiekinder die op hiel jonge leeftied nao Nederland zien gekoume en dao gans in 't Nederlands zien opgeveuld. Es zie op latere leeftied mèt typisch Koreaonse klaanke geconfronteerd weure, blike ze die taol vööl gemekeleker op te pakke es lui die in Nederland gebore en opgegreuld zien. Es of 't ritme en de muzikaoliteit vaan 't Koreaons - 'n klaanktaol zjus wie 't Chinees (en 't Limbörgs) – in hunne kop veraankerd zien. Es of de herinnering aon wat hun moojer zag en wie ze dat zag tijdelek in 'n apaart läöjke in hun geheuge woort opgeborge en weer droet weurt getouverd es dat vaan pas kump.

Dat is de krach vaan de moojertaol. Dat is de taol die – lètterlek en figuurlek – vaan begin aof aon 't kortste bij diech steit. Korterbij kint neet. 't Is de taol dieste liers in 't gebruik, gewoen in 't daogeleks leve. 't Is de taol boe-inste dinks en veuls, boe-inste d'n emoties 't gemekelekste kwiet kins. 't Is de taol vaan d'n ziel. De taol dieste ouch kins spreke este neet medein de juiste wäörd vins.

Veur vööl Limbörgers is 't Limbörgs – in wat veur variant daan ouch – hun moojertaol. Dat steit de communicatie mèt neet-Limbörgers neet in de weeg. Kinder pikke op jonge leeftied 'n twiede taol, beveurbeeld de standaardtaol Nederlands, en zelfs 'n derde tamelek gemekelek op. 't Verhaal tot 'n opveujing (thoes) in 't Limbörgs tot 'n slechter beheersing vaan 't Nederlands en dus tot minder kans in 't maotsjappelek leve leit, maag laankzamerhand ech de próllebak in. Oet oonderzoek blik tot mietaolegheid de algemeen taolvierdegheid zjus vergroet. Um mèt taolkundege Merel Keijzer (Rieksuniversiteit Groninge) te spreke: "De herses vaan lui die twee taole spreke zitte de gansen daag in de sportsjaol..."

Meh dao is mie. Dao besteit 'nen inge band tösse moojertaol en identiteit. Taol is neet allein 'n verzameling klaanke en wäörd boemèt zinne kinne weure gebouwd. In de taol spiegelt ziech de cultuur, de meneer vaan dinke, de levensvisie van deginnege die de taol spreke. Dat zuuste in Limbörg trök in tradities wie vastelaovend, in d'n humor, in de meziek. Zelfs es veer us oonderein oetsjelle wie de bieste. Vööl daovaan kint allein mer in 't Limbörgs, raak in vertaolng zien essentie,

zien ziel kwiet. Eus taol huurt bij eus erfgoed, verbint us oonderein, meh ouch mèt 't verleie, mèt eus veurawwers.

Zoe'n taol dao maagste gruuts op zien. Dao móóste gruuts op zien. Umtot allein dat deveur kint zörge tot veer die taol ouch blieve gebruke. Taole die neet gebruik weure, taole die door de awwers neet mie mèt hun kinder gesproke weure, zien veurbestump um te verdwijne. De vöölkleuregheid vaan 't Limbörigs verdeent beter. Vööl beter. Vendaog, op d'n Daag vaan de Moojertaol, en daonao op alle daog die nog goon koume.

Mestreechs door Bèr Brounts